

beredskapsstat för nästa budgetår skulle innebära, ha ansetts kunna undvikas, åtminstone tills vidare. Kravet på beredskap föreslås i förevarande proposition i stället skola tillgodoses genom en finansfullmakt av det slag, som under budgetåret 1945/46 stod till Kungl. Maj:ts förfogande. Det förutsättes emellertid, att därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle giva anledning därtill ett förslag till allmän beredskapsstat skall upprättas och underställas riksdagen. Vad chefen för finansdepartementet anfört i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 14 februari 1947 i fråga om nämnda fullmakt har ej föranlett erinran från riksdagens sida.

Beträffande förslagen till ändring av investeringsreserven för de civila flygplatserna och beträffande statens järnvägars elektrifiering har riksdagen meddelat sina beslut här ovan under punkterna 1:o) och 2:o).

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag,

dels medgivit, att det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under statens järnvägars fond uppförda anslaget till elektrifiering å 25 000 000 kronor och det å beredskapsstat under luftfartsfonden uppförda anslaget till byggande och förbättring av flygplatser å 9 250 000 kronor ävensom det å beredskapsstaten å driftbudgeten under femte huvudtiteln uppförda anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. å 245 miljoner kronor må under för beredskapsstaten gällande förutsättningar användas för de arbeten, som avses med ovan under punkterna 1:o) och 2:o) omnämnda förslag,

dels ock bemyndigat Kungl. Maj:t att under budgetåret 1947/48, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 150 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag äro uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47.

Stockholm den 2 juli 1947.

Med undersätlig vördnad.

Nr 390.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till teckning av ytterligare aktier i Norrbottens järnverk aktiebolag m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 202.)

T i l l K o n u n g e n.

I propositionen nr 267 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 25 april 1947, föreslagit riksdagen att dels till Aktieteckning i Norrbottens järnverk aktiebolag under fonden för statens aktier för budgetåret 1947/48 anvisa ett investeringsanslag av 25 000 000 kronor, dels ock besluta, att staten genom riksgäldskontoret skall ställa garanti i mån av behov för lån åt Norrbottens järnverk aktiebolag å högst 25 000 000 kronor.

Ett fullföljande av 1946 års principbeslut rörande utbyggnad av Norrbottens järnverk skulle innebära utökning av järnverkets tackjärnskapacitet med 200 000 ton till 500 000 ton och anläggande av ett fin- och mediumvalsverk.

Det av styrelsen för järnverket nu framlagda förslaget innebär vissa ändringar i det 1946 skisserade programmet. Sålunda föreslås nu, att tackjärnsbasen skall, åtminstone för närvarande, utbyggas allenast till en kapacitet av 300 000 ton, att trio-grovvalsverket skall ersättas med ett duo-reversiervalsverk samt att fin- och mediumvalsverket skall utbytas mot ett fin- och trådvalsverk.

Kostnaderna för den föreslagna utbyggnadens båda etapper beräknas nu till 150 miljoner kronor, d. v. s. 10 miljoner kronor mer än enligt 1946 års beräkningar. Därvid är att märka, att kostnaden för den tidigare ifrågasatta utbyggnaden av tackjärnskapaciteten från 300 000 till 500 000 ton icke medräknats. Merkostnaden förklaras av inträffade prisstegringar samt av ökade kostnader för den nya typen av grovvalsverk, de senare inemot 20 miljoner kronor. I åtskilliga yttranden i anledning av det förslag från styrelsens sida, som låg till grund för propositionen i ämnet till 1946 års riksdag, uttalades farhågor för att utrymme icke skulle förefinnas för avsättning av den produktion av tackjärn eller valsade produkter, som utbyggnadsprogrammet åsyftade. Styrelsen har numera närmare undersökt avsättningsmöjligheterna för olika produkter. Det har därvid visat sig att avsättningsmöjligheterna för flera produkter av olika skäl äro ytterst vanskliga att bedöma. Med hänsyn härtill har styrelsen reviderat sitt utbyggnadsprogram så, att tillverkningen vid järnverket kommer att omfatta sådana valsverksprodukter, för vilka goda avsättningsmöjligheter inom landet ansetts föreligga, huvudsakligen byggnadsjärn av olika typer.

Enligt vad riksdagens vederbörande utskott erfarit kommer utbytet av ett trio-valsverk mot ett duo-reversiervalsverk samt anläggande av ett fin- och trådvalsverk i stället för ett fin- och medium-valsverk att möjliggöra produktion av sådana produkter, å vilka behovet inom landet bedömts vara särskilt framträdande. Valsverk av angivna typer giver ock järnverket möjlighet att differentiera tillverkningen och lämpa densamma efter föreliggande behovssituation. Med hänsyn härtill och då, enligt vad riksdagen inhämtat, en tillverkning enligt det skisserade programmet såvitt nu kan bedömas kan beräknas bliva fullt konkurrenskraftig, har riksdagen beslutat, att utbyggnadsprogrammet — trots uppkommande merkostnader för valsverksanläggningarna i förhållande till 1946 års beräkningar — fullföljes enligt det nu framlagda förslaget.

Förslag har icke nu framlagts om utbyggnad av tackjärnsbasen utöver den som åsyftats genom anskaffning av den i den första etappen av 1946 års utbyggnadsprogram ingående koksasmusnen. Riksdagen anser det vara välbetänt att med beslut om ytterligare utbyggnad av tackjärnsbasen får anstå i avbidan å resultatet av utvecklingen av den elektro-metallurgiska tackjärns- och stålframställningen. Styrelsen har förklarat att — därest den fortsatta utredningen av tackjärnsfrågan skulle visa att en ytterligare utbyggnad fortfarande kan anses önskvärd — en dylik utvidgning kan genomföras utan anlåtande av anslag från riksdagen. Riksdagen vill framhålla angelägenheten av att en ingående prövning om behovet och ändamålsenligheten av en utbyggnad av tackjärnsbasen företages innan beslut i sådan riktning fattas.

Finansieringen av den föreslagna utbyggnaden avses skola ske dels genom nyteckning av aktier till ett belopp av 25 miljoner kronor och dels därigenom att statsgaranti lämnas för lån till ett belopp av likaledes 25 miljoner kronor.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha framhållit, att läget på kapitalmarknaden för närvarande är synnerligen ogynnsamt för statliga låneoperationer. Fullmäktige ha emellertid, i betraktande av det stora kapital, som redan nedlagts i företaget och med hänsyn till önskvärdheten att genomföra det projekterade utvidgningsprogrammet för att ernå en rationell drift och ökning av kapaciteten, ansett sig böra tillstyrka anvisande av det begärda anslaget till nyteckning av aktier ävensom att ytterligare statsgaranti för lån lämnas. Riksgäldsdirektören åter har i särskilt yttrande anført, att han endast under förutsättning att de nu äskade medlen först längre fram behöva tagas i anspråk kunde tillstyrka styrelsens framställning. Läget på kapitalmarknaden vore nämligen enligt riksgäldsdirektörens mening sådant, att en upplåning av 45 miljoner kronor — enligt Kungl. Maj:ts förslag 50 miljoner kronor — utöver de alldeles nödvändiga lånetransaktioner, riksgäldskontoret hade att räkna med under den närmaste tiden, måste anses vara omöjlig genomföra på marknaden.

Departementschefen har — under framhållande att de långa leveranstiderna tala för ett principbeslut redan av innevarande års riksdag — meddelat att de för utbyggnaden erforderliga medlen icke behöva disponeras förrän vid en senare tidpunkt.

Läget på kapitalmarknaden måste uppenbarligen tillmätas avgörande betydelse vid bedömandet av frågan om den nu föreslagna utbyggnaden. Riksdagens vederbörande utskott har funnit det vara angeläget att från järnverkets styrelse inhämta närmare uppgifter rörande förutsättningarna för ett anstånd med ytterligare upplåning för tillgodoseende av här avsedda behov. Därvid har erfarits, att bolaget för närvarande ägde tillgång till likvida medel i så betydande omfattning, att ytterligare tillskott för genomförande av det nu föreslagna utbyggnadsprogrammet icke tills vidare erfordrades. Såvitt nu kunde bedömas syntes med upplåning för aktieteckningens genomförande kunna anstå omkring ett år. Vid sådant förhållande och då ett principbeslut redan nu torde erfordras för att tjäna bolagets styrelse till ledning vid fullföljandet av de med den första utbyggnadsetappen sammanhängande beställningarna, har riksdagen funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag i fråga om anslag till aktieteckning och ställande av statsgaranti. Riksdagen förutsätter emellertid, att erforderlig upplåning icke genomföres förrän oundgängligt behov därav föreligger och att upplåningen planeras så, att störande inverkan på kapitalmarknaden i möjligaste mån undviks.

Vad departementschefen i övrigt anført har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, *dels* till Aktieteckning i Norrbottens järnverk aktiebolag för budgetåret 1947/48 under fonden för statens aktier anvisat ett investeringsanslag av 25 000 000 kronor, *dels ock* beslutat, att staten genom riksgäldskontoret skall ställa garanti i mån av behov för lån åt Norrbottens järnverk aktiebolag å högst 25 000 000 kronor.

Stockholm den 28 juni 1947.

Med undersätlig vördnad.
